

## D. Talep Etme-Model Olma

Şu ana kadar bahsedilen stratejilerde...



Model olma stratejisi daha çok dil becerilerini edinim aşamasında olan çocuklarda etkili iken; talep etme-model olma stratejisi dil becerilerini edinen, ancak bu becerileri tutarsız kullanan ya da henüz bağımsız olarak kullanamayan çocuklarda kullanılır. Böylece yetişkinin en az düzeyde yardımı ile çocuğun dilsel becerileri bağımsız üretmesine fırsat verilir.

Talep etme-model olma stratejisi, model olmadan farklıdır. Bu stratejinin uygulama sürecinde; tekrar ya da taklit edilecek sözel model olma (çocuğun tekrar edebileceği bil dil örneği) yer almaz, onun yerine soru sorma (Ne istiyorsun?, O ne?) seçenek sunma (Su mu, süt mü?) ya da birinden bir istekte bulunma (Ne istediğini bana söyle.) yer alır. Çocuğa soru sorularak, seçenek sunulur ya da istekte bulunularak çocuktan bir şey söylemesi ya da bir şey yapması istenir, yani bir talepte bulunulur ve çocuğun tepkisi 3-5 saniye beklenir. Yetişkin talebine yanlış yanıt alınır ya da hiç yanıt alınmaz ise model olma süreci işletilir.

2. Ne istiyorsun?  
(3-5 sn bekler.)

1. Umut, eliyle suyu  
işaret etmektedir.

3. Su.

(Çocuktan yanıt gelmezse  
ya da yanlış bir yanıt  
gelirse ona model olur.)



Umut, Down Sendromlu bir çocuktur. Umut temel ihtiyaçlarını (su, yemek yemek, tuvalete gitmek vb.) sözcüklerle ifade edebilmekte, ancak bu sözcükleri tutarsız bir şekilde kullanmaktadır. Yani Umut "su" kavramına sahiptir, ancak su istediğini her zaman "Su." diyerek belirtmemektedir. Bunun yerine, su istediğinde eliyle suyu işaret etmektedir. Böyle durumlarda öğrenci suyu işaret ettiğinde, hemen ona suyu vermeyip sözel ifade ya da en az yardım sunma tekniği olan jest ve mimikleriniz ile "Ne istiyorsun?" sorusunu sorup, uygun ya da bu tepkiye en yakın olan tepkiyi vermesini çocuktan talep edebilirsiniz. Kimi çocuk için "su" sözcüğünü sözel olarak ifade etmesi uygun bir yanıt olabileceksen, henüz sözel ifade becerisi kazanmamış bir için ise suyu işaret etmesi öğretmen için yeterli ya da uygun yanıt olabilecektir. Suyu işaret eden çocuğa "Ne istiyorsun?" sorusunun ardından çocuktan herhangi bir yanıt gelmezse ya da yanlış bir yanıt gelirse "Su istiyorsun.", "Şimdi sana su vereceğim." şeklinde içinde "su" kavramının geçtiği kısa cümleler ile "su" kavramına model olarak, çocuğun "su" kavramına yönelik yoğun dilsel girdi alarak zamanla bu kavramı kazanmasına yardımcı olabilirsiniz.

## Başka örnekler ile açıklayalım...

Talep etme-model olma stratejisinde, yetişkin çocuktan bir şey söylemesini ya da yapmasını talep ettikten sonra çocuğun tepkisini beklemektedir. Bekleme süresi, çocuğun gelişim seviyesine göre değişebilen ortalama 3-5 saniyelik bir süredir.

Örneğin; öğrencinize gün içerisinde meydana gelen rutin, etkinlik ve geçişlerde **"Resim yapalım mı?"**, **"Yardım ister misin?"**, **"Ne istiyorsun?"**, **"Bu ne?"**, **"Buna ne diyoruz?"**, **"Bunun adı ne?"**, **"Peki sarı fincan nerede?"** gibi sorular ya da **"Resme bak, ne olduğunu söyle."**, **"Adını söyle."**, **"Sarı fincanı göster."** gibi isteklerle talepte bulunabilir, çocuğun yanıt vermesi için 3-5 saniye bekleyebilir ve çocuktan yanıt alınmazsa ya da yanlış yanıt alınırsa **"Yapalım."**, **"Yardım isterim."**, **"Çay içmek istiyorum."**, **"Sarı fincan."**, **"Sarı fincanı istiyorum."** gibi ifadelerle çocuğa uygun dil modelleri sunabilirsiniz.

Çocuk talebinize doğru yanıt verdiğinde ise verdiği cevabı genişletebilirsiniz. Örneğin, çocukla birlikte kitaba baktığınız sırada çocuğa **"Bu ne?"** diye sorduğunuzda **"Bardak."** diye size yanıt verdiğinde, çocuğun vermiş olduğu bu cevabı **"Evet, resimdeki cam bardak."** şeklinde genişletebilirsiniz.



Kitap okuma etkinliği, talep etmenin (örn., soru sormanın, istekte bulunmanın) en sık gözlemlendiği etkinliklerden birisidir. Talep etme; çocuktan ilgili duruma ilişkin yanıt bekleme sürecidir, ancak özellikle tek yanıtılık soruların yer aldığı talep etmeler çoğun bir süre sonra etkileşimden kaçma nedeni olabilir. Bu nedenle, yetişkinin özellikle kitap okuma etkinliğinde çok fazla talep içeren sorularla ("**Bu ne?**", "**Buna ne diyoruz?**", "**Bunun adı ne?**", "**Haydi sarıyı göster?**", "**Peki kırmızı nerede?**", "**Kırmızı evi göster.**" vb.) çocuğu boğmaması oldukça önemlidir.

